

309/31/2012

valtiovarainministerio@vm.fi

26.11.2012

Lausuntopyyntö VM 047:19/2007

VALTIONHALLINNON TOIMITILOJEN TIETOTURVAOHJE

Valtiovarainministeriö on 2.11.2012 päivätyllä kirjeellään pyytänyt valtiontalouden tarkastusviraston lausuntoa toimitilojen tietoturvaohjeen luonnosversiosta. Ohje on laadittu tukemaan valtionhallinnon toimijoita toimitilaturvallisuuteen liittyvissä ratkaisuisa. Ratkaisujen tavoitteina on osaltaan varmistaa salassa pidettävien tietojen salassa pysyminen. Ohjeen tavoitteena on myös luoda yhteisiä hyviä menettelytapoja ja käytäntöjä niin lakisääteisten velvoitteiden kuin muidenkin kansallisten ja kansainvälisten toimitilaturvallisuusvaatimusten toteuttamiseksi. Ohjetta laadittaessa on luonnoksen mukaan pyritty huomioimaan ratkaisujen kustannustehokkuus ja tätä kautta toivottavasti saavutettavat säästöt vakioitujen toimintamallien ja rakenneratkaisujen kautta. Ohjeessa ja sen liitteissä esitetään fyysisen turvallisuuden yleisvaatimukset kaikkien valtionhallinnon toimitilojen osalta, painottuen salassa pidettävien tietojen suojaustasojen IV, III ja II mukaisten tietojen käsittelyyn ja säilytykseen. Toimitilojen turvallisuus on keskeinen elementti useiden tietoturva vaatimusten täytymisen osalta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto pitää tärkeänä, että keskistetyksi selvitetään ja määritellään toimitila- ja tietoturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä ja menettelyitä. Tarkastusviraston tarkastustoiminnassa on havaittu ongelmia ja puutteita tietoturvallisuuden järjestelyissä ja esitetyn mukaisilla ohjeilla voidaan tukea turvallisuuden parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Tarkastusvirasto nostaa kuitenkin esille muutamia kysymyksiä ja ongelmia, joita tulisi selvittää ennen kuin ohje käytännössä velvoittavana hyväksytään. Tällaisia lisäselvitystä vaativia kysymyksiä ovat mm.

- Tietoturvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä käsiteltäessä on pitäydytty yleisissä toimitilaturvallisuutta koskevissa säädöksissä, sopimuksissa ja ohjeissa. Viranomaisten toimintaan liittyvissä erityislainsäädännössä on runsaasti säännöksiä, jossa säännellään viranomaisten toiminnasta ja toimintaan liittyvien asioiden salassapidosta. Miten tällainen erityislainsäädäntö vaikuttaa tilajärjestelyihin?
- Kansainvälistyminen ja Euroopan unionin toiminnan syveneminen sekä toisaalta päätösvalan delegoiminen ja alueellistaminen lisää niiden viranomaisten määrää, jotka joutuvat toiminnassaan ottamaan huomioon tietoturvan ja myös toimitilaturvallisuuden vaatimukset. Päätösvaltaa on siirretty valtionhallinnon ulkopuolelle kuntaorganisaatioille ja julkioikeudellisille yhteisöille, joita ei voida sivuuttaa ohjeistusta kehitettäessä.
- Hallinnollista valvontaa suorittavien viranomaisten tulee valvontatoimintaa suorittaessaan käydä läpi myös valvottavien viranomaisten tietoturvallisuuden toteutuminen. Sama koskee tarkastusvirastoa sen tarkastaessa viranomaisten toimintaa. Ehdotettu ohjeistus muodostaa kriteeristön, jota vastaan tietoturvallisuuden tilaa voidaan arvioida. Toimitilaturvallisuuden osalta luonnos jättää kuitenkin epäselväksi, millaista ohjeistoa tulee noudattaa: Vahtin toimitilojen tietoturvaohje, kansallinen turvallisuusauditointikriteeristö KATAKRI, kv. sopimuksista mahdollisesti johdettavat kriteerit vai jotain muuta.

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO

- Viranomaiset toimivat tiloissa, joita ei ole rakennettu käyttäjien nykyistä toimintaa ajatellen. Tilojen tekniset rakenteet ja sisätilat eivät vastaa ohjeluonnoksessa esitettyjä vaatimuksia. Tilojen saattaminen vaatimusten mukaisiksi saattaa edellyttää investointiluontoisia muutostöitä tai jopa tiloista luopumisia. Tällaiset muutostyöt tulevat tilojen käyttäjän rahoitettavaksi ja maksettavaksi.
- Erityisesti ST III –tason säilytysvaatimuksia esitetään tiukennettavan aikaisemmasta. Tämä muutos ei perustu annettuun tietoturva-asetukseen. Pelkästään tämä muutos edellyttäisi mittavia kassakaappihankintoja. Tarkastusvirasto katsoo, että minimivaatimuksena ST III-asiakirjat voitaisiin säilyttää kuten ST IV-asiakirjat. Mikäli jotkin ST III tai TL III –luokan asiakirjat edellyttävät esim. kansainvälisen velvoitteen johdosta säilyttämistä kassakaapissa, niin niiden osalta tulee menetellä velvoitteiden mukaisesti. Yleistä kategoriasta vaadetta ei tarkastusvirasto ei pidä tarpeellisena.

Tarkastusvirasto muistuttaa, että hallituksen kehyspäättöksen mukaisesti sekä tietohallinnolle (ICT) että toimitilamenoille on asetettu euromääräisiä säästövelvoitteita. Luonnoksen mukaan ohje on tarkoitus antaa vuonna 2013, mutta ohjeen toimeenpanolle eli milloin toimitilojen tietoturvallisuuden tulee olla ohjeen edellyttämällä tasolla, ei ole esitetty aikataulua. Tarkastusvirasto katsookin, että ennen ohjeen vahvistamista selvitetäisiin vielä, millaisia vaikutuksia ohjeella tulisi olemaan mm. viraston esille nostamissa asioissa ja miten se sopii yhteen säästötavoitteiden kanssa. Johtaako ohje käytännössä esim. siihen, kun resursseja ei ole käytettävissä, että asiat tietoisesti luokitellaan ST IV-luokkaan?

Tarkastusvirasto kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että ohjeluonnokseen, kuten yleensäkin VAHTI-ohjeiden valmisteluun, ei liity taloudellisten vaikutusten arviointi. Ohjeen toteuttamisen kustannusvaikutuksia pitäisi kuitenkin arvioida tai ainakin tunnistaa pääpiirteittäin. Tietoturvallisuuden johtamisessa joudutaan jatkuvasti ottamaan kantaa tietoturvallisuusriskien ja tietoturvaluustoimenpiteiden kustannusten sekä tiedon ja tietojärjestelmien sekä tässä tapauksessa toimitilojen käytettävyydelle ja monikäyttöisyydelle aiheutuvien rajoitusten välillä. Ratkaisujen tulee olla johdon tietoisia ja perusteltuja kannanottoja. Ohjeistuksen olisi tarkoituksenmukaista opastaa myös tähän harkintaan.

Pääjohtaja

Tuomas Pöysti

Ylijohtaja

Vesa Jatkola

VALTIONTALouden TARKASTUSVIRASTO